

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

18 De homicidij speciebus diuersis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

re contra contumaces per admonitiones, orationes, & supplicia, & per censuras Ecclesiasticas, quæ sunt arma spiritualia Ecclesie, quod videtur certius regulariter loquendo.

Octavo quaeritur, An Clerici sit licitum pugnare in bello in articulo necessitatis, nimirum ob defensionem sui, vel suorum sociorum, quando aliter mors propria, vel amici sui, vel sociorum evitari non possent? Respondeo, esse licitum. Sic Caietanus *secund. secund. quæst. 40. art. 2.* Siluest. *Homicidium. 3. quæst. 6. vers. 2. & quæst. 2.* Item pro defendendo Rege, Principe, Patre suo, aut pro defensione Exercitus, Civitatis, quando aliter defendi non possent, nisi Clerici pugnarent. Caietanus. Siluest. *loci citatis*, & colligitur ex *cap. Dilecto. de sentent. excommunic. in 6. & 23. quæst. 3. cap. Maximianus. & cap. Si quis.*

Nono quaeritur, An Clerici in prædicto casu pugnant, & occidentes incurant irregularitatem? Dicemus in *traît. de censu. Eccles. in materia de irregul.*

Decimo quaeritur, An licitum sit Clericis occidere pro defendendis rebus suis temporalibus, quando eas aliter defendere non possent? Dux sunt opiniones. Prima non esse licitum. Sic Archidiaconus, Abbas citati à Siluestro in *verbo Homicidium. 1. quæst. 4.* Fortassis solum voluerunt allectere, quod tunc incurant irregularitatem.

Opinio secunda est asserentium, esse licitum, quia bona temporalia sunt ordinata ad conservationem propriæ vitæ. Hæc opinio est verior, & de ea diximus *supra §. 2. In hoc præcepto.*

Vndecimo quaeritur, An Clerici licitum sit bellis iustis interesse? S. Thomas *2. 2. quæst. 4. P. art. 2. ad secundum.* ait esse licitum, ut milites rebus spiritualibus, & Sacramentis iuvent, non ut pugnent, aut militent.

Duodecimo quaeritur, An requiratur auctoritas Papæ, aut Episcopi, ut Clerici licite interint in bellis iustis? Respondeo in primis, ad militandum, aut pugnandum in bello extra articulum necessitatis requiritur in Clericis Sacris initiatis, vel Ecclesiasticum Beneficium habentibus auctoritas Papæ, quia in Iure communi est illis prohibitum militare: sed in Iure communi alius, quam Papa dispensare non potest, ergo exigitur auctoritas Papæ. Deinde respondeo: Ut Clerici simplices curam animarum non habentes, nec aliquod Beneficium Ecclesiasticum residentiam requirens, interint bello, non ad pugnandum, non requiritur auctoritas Superioris, quia nulla est in Iure prohibitio. Tertio respondeo: Ut eorum Clerici habentes, vel curam animarum, vel beneficium Ecclesiasticum residentiam requirens, bello interint, requiritur auctoritas Superioris, quæ est necessaria ad dispensandum in residentia.

De Homicidio perpetrato per Assassinos.

CAPVT XVII.

Primo notandum. Assassini in Iure Canonico sumuntur dupliciter. Primo late, ut sunt serui, sub Domino aliquo existentes, qui occidunt aliquos, ob pecuniam. Secundo proprie, & strictè, ut sunt Serui quidam Infideles, sub ditione alicuius Domini existentes, ita persuasi, ut putent, bonum opus esse occidere, quem Dominus suus iusserit, quomodocunque, aut quacunque causa iubeat, & non esse id omittendum, quamvis ob id occidi eos oporteat. *Naur. cap. 27. num. 135.* Siluest. Angelus in *verbo Assassinus.*

Secundo notandum. Cap. 1. de Homicidio in Sexto, ipso facto excommunicantur omnes, qui interficiunt aliquem Christianum per Assassinos.

Tertio notandum. Ibidem ipso facto esse excommunicatos, qui mandant interfici aliquem Christianum per Assa-

linos, etiam si postea non fuerint perpetrata mors; aut qui mandavit, mandatum reuocauerit. Ita communis opinio. Licet Dimus, & Angelus contrarium docuerint teste Bernardo in *Practica Criminali, cap. 89.* Similiter ipso facto sunt excommunicati, qui Assassinos receptauerint, defendunt, occultauerint.

Quarto notandum. Ipso Iure qui per Assassinos occidunt, aut mandant occidi aliquem Christianum, etiam si sint Clerici, habentur pro diffidatis, siue Bannitis à populo, ut in eo capite dicitur.

Quinto notandum. Ex prædicto cap. colligi, in hoc delicto hoc esse speciale, ut pena eo capite lata contra hoc crimen, incurrantur, postquam hoc tã execrabile delictum confiterit probabilibus argumentis, & ita valent testes recepti lite non contestata, etiam parte absente, & non citata, ut ait Bernardus ubi supra, & nulla alia requiritur sententia excommunicationis, depositionis, aut diffidationis. Similiter reos huius criminis, ut bannitos, siue diffidatos, cuique priuato est licitum occidere, & etiam si Clerici sint, a quocunque possunt licite capi, verberari, puniri, & occidi, quia ipso Iure priuati sunt omni Clericali priuilegio. Siluest. Angelus, *ubi supra.*

Dubium est in Cap. prædicto: Pro humani, de Homicidio in Sexto. Quomodo sumantur Assassini, strictè, & propriè, an late, & improprie.

Dux sunt opiniones. Prima est asserentium, quod prædictum Caput habeat locum in Assassinis, quomodocunque sumptis, etiam late. Sic Gemianus, Bartolus, Imola, Salicetus, ut citat Siluest. *ubi supra quæst. 2.* Opinio secunda est asserentium, solum habere locum in Assassinis, proprie, & strictè sumptis. Sic Andreas, Archidiaconus, Arcemus, quos citat, & sequitur Siluest. *eodem in loco, & Naurus.* Hæc opinio est verior, & sequenda.

De Homicidij Speciebus diuersis.

CAPVT XVIII.

NOTANDVM, Homicidia distingui specie, ita ut declarari in Confessione debeant ex hoc, quod homicidia habent aliquas circumstantias addentes specialem peccati malitiam contra specialem aliquam virtutem. Iste autem species sunt, quæ sequuntur. Prima, homicidium distinguitur specie ab alijs homicidijs ex hoc, quod occiditur aliqua persona sanguinis cognatione, vel affinitate coniuncta; Verbi gratia. Si quis occidat aliquem ex suis parentibus, vel occidat fratrem suum, aut sororem, aut nepotem, aut alium cognatum, aut affinem suum, ut si quis occidat Socerum tuum, aut nurum suum. Hæc homicidia dicuntur parricidia, & sunt specie distincta ab alijs homicidijs, quia sunt non solum contra iustitiam proximi, sed etiam contra pietatem, quia honorare debemus personas nobis carnis propinquitare coniunctas. Pietas item est erga Patriam, & ita si quis prodatur Patriam suam, vel ei intenderit, aut vim afferat, aut contra Regem, siue Principem patriam peccet, speciale etiam peccatum est contra pietatem.

Si tamen quaeras, an hæc Parricidia specie distinguantur, iuxta varios propinquitatum gradus? Dico distingui, ita ut singuli illi gradus sint in confessione exprimentendi. Verbi gratia. Occidit quis Patrem suum, aut Matrem, aliud est specie peccatum, quam si occidat Fratrem suum. Item occidit quis Fratrem suum, aliud est specie peccatum, quam si occidat Consobrinum, & ita consanguinitatis, & affinitatis gradus sunt exprimentendi, sicut dicemus in sexto Præcepto de Incestibus luxuriosis.

Homicidium secundi generis distinguitur ex eo, quod est Sacrilegum homicidium, aut percussio. Nam eo ipso peccatur contra specialem virtutem Religionis, per quam honorem, & venerationem rebus sacris debemus.

hoc

hoc homicidium habet duas species: aliam qua occiditur, vel percutitur iniuriose aliqua persona Ecclesiastica, nimirum Clericus, vel Regularis: aliam, qua occiditur, vel percutitur, quis in loco sacro, violatur enim locus sacer. Item erit sacrilegium, & homicidium, si quis occidat aliquem veneno ei subministrato in Hostia, vel Calice consecrato, vel per aliquod maleficium rebus sacris abutendo. Item erit sacrilegium, si Presbyter, aut alius in Sacris constitutus occidat, quoniam speciali lege Canonica iubetur abstinere ab effusione sanguinis per homicidium, eo quod sit persona sacra Deo.

Secundo notandum. Si quis vno ictu sagitta, vel saxi, vel bellici tormenti occidat iniuste tres, aut quatuor, aut plures homines, necesse est vt in Confessione exprimat quot homines fuerint occisi, quia licet fuerit vnus actus, ille tamen terminatus est ad plures numero homines: vnde vt terminatur ad plures numero homines, variatur homicidium secundum obiectum numero distinctum, etiam numerice, & perinde est, ac si plura homicidia numero distincta fuissent perpetrata: nam homicidium sumit suam malitiam, ab obiecto, nimirum homine occiso.

Tertio notandum. Cum quis occidat aliquem per venenum ipsi propinatum occulte, aut per insidias, aut proditorem, etiam in Confessione id exprimi debet, quia non est tantum homicidium, sed etiam est proditio hominis innocentis, quae specialem deformitatem addit, ad rectam rationem. Et ita legibus homicidia per proditorem, vel insidias perpetrata grauissime puniuntur.

De Homicidijs factis ex odio, ira, vel inuidia in Proximum.

CAPVT XIX.

PRIMO notandum. Licet homicidium dicatur odium in Proximum late, & communiter, tamen proprie loquendo, & stricto, non est odium. Quia odium est peccatum contra charitatem: homicidium vero est contra Iustitiam debitam Proximo. Fieri item potest, vt quis ius habeat occidendi alium, & tamen peccet occidendo non contra Iustitiam, sed solum contra Charitatem. Verbi gratia. Iudex occidit Reum mortis ex odio, quod in illum habet. Item publicus Iustitiae minister. Item quis, cum possit, non vult tamen subuenire alteri extreme indigenti, & fame pereunt, peccat contra misericordiam debitam Proximo; non tamen contra Iustitiam, quod si etiam omittat prestare opus illud misericordiae in Proximum, non solum peccat contra Misericordiam, sed etiam contra Charitatem debitam Proximo. Quod si ex officio suo teneretur subuenire illi extreme indigenti, & non subueniret, tunc non solum ageret contra Misericordiam, aut Charitatem, sed etiam contra Iustitiam debitam Proximo.

Secundo notandum. Homicidium dicitur factum ex odio, quoties aliquis occidit alium solum ex eo, quod auerfatur persona alterius: Verbi gratia. Titus ex odio dicitur occidere Sempronium, quando ex hoc solum, quod persona Sempronij displicuit, & est auersioni, & abominati, & quod ipsam personam proximi quatenus abominatur, volumus non esse. Item homicidium aliquando factum ex ira, quod tunc contingit, verbi gratia, quando Titus occidit Sempronium ex appetitu vindictae, vt vindictam iniuriam sibi a Sempronio illatam, aut quam putat Titus se accepisse a Sempronio. Item homicidium aliquando committitur ex inuidia in Proximum, quando quis occidit alium ex tristitia, qua tristatur ob alterius bonum, eo quod putat alterius bono suum proprium bonum impediri, aut minui.

De Odio in Proximum.

CAPVT XX.

PRIMO notandum. Inter peccata, quae contra quintum Decalogi Praeceptum fieri dicuntur, computari possunt quatuor specialia peccata, nimirum odium in Proximum: Ira, & Inuidia in Proximum, & crudelitas, & scortia in Proximum: nam licet haec postrema tria peccata, sint peccata contra charitatem, & mansuetudinem & clementiam in proximum, & ita numerari debeant inter peccata, quae sunt contra charitatem erga proximum; tamen congruenter computantur etiam inter peccata, quae sunt contra hoc quintum Praeceptum. Nec obstat, quod hoc praecceptum sit de Iustitia quae Proximo debetur.

Secundo notandum. Quod odium in proximum est, vt ait S. Thomas 2. 2. *quae. 34. art. 3. Co. 4. Co. quae. 154. art. 4.* & Caietanus explicat 2. 2. *quae. 29. art. 1. malevolentia*, qua quis vult malum alteri absolute, hoc est, solum, quia ei alterius persona displicet: nam proximi persona potest displicere mihi ob multas rationes, & possum illi malum velle ob multas rationes. Verbi gratia. Sicut possum bonum alicui velle, ob plures rationes. Primo, quatenus est benefactor meus, & est actus gratitudinis. Secundo, quatenus indiget meo subsidio, & est actus misericordiae. Tertio, quatenus est mihi carnis propinquitate coniunctus, & est actus pietatis. Quarto, quatenus debitor eius sum, & est actus Iustitiae. Quinto, quatenus gratias volo bona mea expendere in eius commodum, & est actus liberalitatis. Sexto, quatenus absolute bonus est, & meus est amicus, & est actus charitatis. Sic e contrario, possum alteri malum velle. Primo, quia ingratus mihi est, aut quia iniuria me atfecit, & vindictam cupio, & est actus Irae. Secundo, quatenus eius bonum minuit meum honorem, vel gloriam, vel commodum, & est actus Inuidiae. Tertio, quatenus reus est violatae Iustitiae, & cupio peccati punitionem, & est actus Iustitiae. Quarto, quatenus ipsa persona proximi secundum se, & absolute absque vlla alia magis speciali ratione mihi displicet, & tunc est odium in proximum.

Primo quaeritur, An omne odium in proximum sit mortale peccatum, & quando erit veniale tantum peccatum? Respondeo, in primis, odium in proximum ex obiecto suo, vel natura sua est peccatum mortale, quia opponitur charitati debitae erga proximum.

Secundo respondeo, Odium in proximum ex accidenti fit veniale peccatum dupliciter. Primo, ob actus imperfectionem, quia non est ex perfecta deliberatione rationis. Secundo, ob paruitatem materiae, siue obiecti. Verbi gratia. Quando quis vult proximo suo malum aliquod fati exiguum, & paruum. Sicut in *verb. odium*.

Secundo quaeritur, An quando quis vult, & optat proximo suo malum aliquod temporale, ob bonum spirituale eius, sit peccatum. Verbi gratia. Optat quis alicui morbum, vel rei familiaris iacturam, vel aliquod aliud detrimentum, vt respicitur a peccatis, & ad Deum conuertatur, an sit licitum? Respondeo, id esse licitum. Nauarrus *cap. 15. num. 10. ex Alexandro, & S. Thomas 2. 2. quae. 36. art. 2.*

Obijcies: Non est licitum facere proximo malum priuata auctoritate, vt corrigatur, ergo non est licitum precari, vt malum illi contingat. Nam quod non est licitum facere, non est licitum optare. Respondeo, solum argumento probari, quod non sit licitum optare, vt malum proximo contingat illatum ab aliquo priuata auctoritate, at est licitum velle, vt morbus illi accidat iniustus a Deo, vel alia calamitate temporali immissa a Deo.

Quaerens. An sit licitum optare alteri mortem corporalem